

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА КОМПАРАТИВІСТИКИ

ХУДОЖНЯ ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ДІТЕЙ

Електронні методичні вказівки для підготовки
до аудиторних занять
для студентів 4-го курсу очної та заочної форм навчання
філологічного факультету
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.01 Українська мова та література

ОДЕСА
Астропринт

2023

УДК 82-93(072)

X981

Укладач:

Л. Д. Чикур, к. філол. н., доцент,
доцент кафедри української літератури та компаративістики Одеського
національного університету імені І. І. Мечникова

Рецензенти:

В. Б. Мусій, д. філол. н., професор,
професор кафедри української літератури та компаративістики Одеського
національного університету імені І. І. Мечникова;
М. Г. Якубовська, к. філол. н., доц., доцент кафедри інформаційної діяльності
та медіа-комунікацій Національного університету «Одеська політехніка»

*Рекомендовано до друку
вченою радою філологічного факультету ОНУ імені І. І. Мечникова
(протокол № 8 від 21 червня 2023 року)*

X981 **Художня література для дітей [Електронний ресурс] :**
електронні методичні вказівки для підготовки до аудиторних занять
студентів очної та заочної форм навчання філологічного факультету
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 035
Філологія спеціалізації 035.01 Українська мова та література /
уклад. Л. Д. Чикур. – Одеса : Астропринт, 2023. – 29 с. – 0,4 МБ.

*Методичні вказівки спрямовані на організацію лекцій і практичних занять з
курсу «Художня література для дітей». Передбачено тематику лекційних і
практичних занять, питання, що виносяться на обговорення, зразки тестових
завдань, рекомендований список основної і додаткової літератури.*

Адресовано студентам філологічних спеціальностей.

УДК 82-93(072)

© Одеський національний університет
імені І. І. Мечникова, 2023
© Л. Д. Чикур, укладання, 2023

ЗМІСТ

Загальні відомості.....	4
Зміст навчальної дисципліни.....	5
Тематика лекцій.....	7
Тематика практичних занять.....	10
Завдання для самостійної роботи.....	13
Зразки тестів для перевірки знань.....	15
Питання для контролю знань.....	22
Рекомендована література.....	25

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Художня література для дітей»: на основі творів української дитячої літератури розкрити закономірності й історію розвитку літератури для дітей та юнацтва, звернути увагу на критерії вибору творів для дитячого читання в шкільній програмі з української літератури; підкреслити важливість творів на історичну тему, тему природи, національного відродження України, взаємоповаги та взаєморозуміння.

Завдання вивчення дисципліни є:

- дати студентам систематичні знання з української літератури для дітей;
- розкрити специфіку дитячої літератури;
- простежити основні етапи її розвитку й становлення;
- висвітлити найбільш типові явища і факти в історії української літератури для дітей та юнацтва;
- проаналізувати найвагоміші літературні твори новітнього письменства вказаної проблематики;
- розкрити зв'язок цієї літератури з історичним та духовним буттям народу.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні

знати:

- специфічні риси літератури для дітей та юнацтва,
- предмет і завдання курсу, зв'язок із іншими дисциплінами;
- розуміти актуальні проблеми літератури для дітей на сучасному етапі;
- головні етапи життєвого шляху митців;
- основні тексти дитячої літератури;
- основні принципи класифікації жанрів структури історії української літератури для дітей та юнацтва

вміти:

- осягати естетичну природу та пізнавальний, виховний, розвивальний потенціал літератури для дітей та юнацтва;
- визначати її роль у формуванні високодуховної, національно свідомої особистості; творчо застосовувати знання з інших наук (психологія, філософія, історія, культурологія та ін.);
- критично осмислювати навчальний матеріал, виробляючи власну позицію в розв'язанні певної проблеми; апробувати різні види аналізу художнього твору з метою його глибинного осягнення як літературного феномену;
- користуватися довідковими матеріалами, зокрема літературними енциклопедіями та словниками літературознавчих термінів.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1

Художня література для дітей від давнини до XIX ст.

Тема 1. Дитяча література і література для дітей та юнацтва. Межі понять. Специфіка літератури для дітей. Дитяча література як невід’ємна частина всієї української літератури. Предмет і завдання курсу. Поняття «дитяча література», «література для дітей і юнацтва». Періодизація історії української літератури для дітей і юнацтва.

Проблема специфіки літератури для дітей і юнацтва (педагогічні, психологічні й соціально-вікові аспекти).

Тема 2. Дитячі твори в усній народній творчості (від прадавніх часів до сьогодення). Фольклор – важливе джерело дитячої літератури. Дитяча пареміографія та її різновиди. Жанрове й змістове багатство фольклору: а) поетичний світ української колискової; забавлянки й утішки; б) дитячі ігри й жарти: дражнилки, лічилки, прозивалки, мирилки; в) малі розвивально-ігрові жанри (прислів’я і приказки, скоромовки, загадки); г) календарно-обрядовий фольклор: трудові співанки, веснянки, колядки, щедрівки, купальські пісні тощо. Групи народних казок. Легенди, перекази, міфи, небелиці. Українська народна творчість для дітей у XX ст.

Тема 3. Зародження і формування української дитячої літератури (XIX-VIII ст.). Морально-етичні ідеали Біблії. Історія Русі в «Повісті минулих літ» та Галицько-Волинському літописі. Християнські настанови Володимира Мономаха дітям. Поява першого в Україні «Букваря» Івана Федоровича, вихід підручника «Слов’янська граматика» Мелетія Смотрицького. Поетичні твори Лазаря Барановича, призначені для дітей. Творчість Григорія Сковороди в контексті літератури для юнацтва. Вивчення давньої літератури в школі.

Тема 4. Дитяча література першої половини XIX ст. Дитяча література в період становлення нової української літератури. Погляди Т. Шевченка на освіту і виховання дітей («Буквар південноруський»). Доля дитини-сироти у творах Т.Г. Шевченка. Пейзажна лірика Т.Г. Шевченка. Її роль у вихованні в дітей поетичного сприйняття світу й розуміння краси рідної природи. Своєрідність казок та повістей для дітей Марко Вовчок. Пізнавальне, виховне і естетичне значення спадщини Л. Глібова.

Тема 5. Дитяча тема у творчості письменників другої половини XIX ст. Особливості розвитку дитячої літератури в другій половині XIX ст. Художня та літературознавча діяльність І. Франка. Творчість П. Грабовського для дітей. Художньо-тематичне розмаїття спадщини Олени Пчілки.

Тема 6. Світ дитини у творах письменників кінця XIX - поч. XX ст. Соціальна загостреність, ліризм і тематична різноплановість творів для дітей початку XX століття. Правдиве змалювання умов життя дітей в оповіданнях М. Коцюбинського. Виховне значення, художня своєрідність казок для дітей М. Коцюбинського. Психологія дитини у прозі В. Винниченка. Показ

соціальної нерівності, злиднів і темряви в оповіданнях Володимира Винниченка. Любов до дитини у творах Лесі Українки. О. Олесь – майстер дитячої літератури.

Змістовий модуль 2

Художня література для дітей ХХ-поч. ХХІ ст.

Тема 7. Жанрово-тематична палітра літератури для дітей та юнацтва першої половини ХХ ст. Дитяча література 20-30-х рр. ХХ ст. Мелодійність і образність, музикальність поезій П. Тичини. Щасливе дитинство, картини осені – основні теми поезій Максима Рильського. Елементи народнопоетичної творчості, мотиви радості і бадьорості у поезіях А. Малишка. Внесок В. Сосюри для розвитку дитячої літератури. О. Вишня – неперевершений майстер гумору в дитячій літературі.

Тема 8. Жанрово-тематична палітра літератури для дітей та юнацтва першої половини ХХ ст. Література для дітей і юнацтва 1931-1945 рр.

Вагомий внесок Н. Забілої в розвиток українського дитячого письменства. Жанрове розмаїття творчого доробку дитячої письменниці. Збірки оповідань «Лісові казки», «У першому класі» О. Іваненко. Проблема становлення нового покоління у творах О. Копиленка, О. Донченка: образ малої лісничихи в повісті О. Донченка «Лісничиха»; П'єса-казка «Котигорошко» А. Шияна.

Тема 9. Панорама дитячої літератури у другій половині ХХ ст. Пригодницькі повісті та оповідання М. Трублаїні. Поетичність казок М. Стельмаха («Чому в зайця не болять зуби», «Заячий секрет»). Краса поезій М. Підгірянки («Діти і пташата», «Діти й ластівка», «Снігова баба», «Школа», «Співанка про місяці», «Колискова»).

Тема 10. Творчість поетів-шістдесятників для дітей та юнацтва. Поетичний культ матері, культ ніжності і синовньої любові / паралель Мати-Сонце-Хліб / у творчості Бориса Олійника /зб. «Ми знаєм, для чого жить», «Сива ластівка»/. Художньо-поетичне осмислення краси рідної землі у казці «Золоторогий олень» та поезіях Д. Павличка /зб. «Дядько Дош», «Де найкраще місце на землі», «Смерічка», «Плесо»/. Народнопісенний ґрунт поезій М. Вінграновського для дітей. Духовне та естетичне у творах для дітей.

Тема 11. Література для дітей і юнацтва в сучасних умовах. Шляхи розвитку сучасної української дитячої літератури. «Недитяча» проблематика дитячих творів сучасних авторів. Жанр казки у творчості О. Забужко. «Робінзонада» Ю. Покальчука в повісті «Мандрівка Бісмарка».

Тема 12. Дитяча література української діаспори. Основні мотиви збірки К. Перелісної «Вірші для дітей». Своєрідність збірки Г. Чорнобицької «Забавки». Характеристика збірки Н. Мудрик-Мриц «Дитячий куточок». Дитяча поезія українців Словаччини (С. Макара, Ф. Лазорик та ін.).

ТЕМАТИКА ЛЕКЦІЙ

Лекція 1. Дитяча література і література для дітей та юнацтва.

1. Межі понять. Специфіка літератури для дітей. Дитяча література як невід’ємна частина всієї української літератури.
2. Предмет і завдання курсу. Поняття «дитяча література», «література для дітей і юнацтва».
3. Періодизація історії української літератури для дітей і юнацтва.
4. Проблема специфіки літератури для дітей і юнацтва (педагогічні, психологічні й соціально-вікові аспекти).

Лекція 2. Дитячі твори в усній народній творчості (від прадавніх часів до сьогодення).

1. Фольклор – важливе джерело дитячої літератури. Дитяча пареміографія та її різновиди.
2. Жанрове й змістове багатство фольклору: а) поетичний світ української колискової; забавлянки й утішки; б) дитячі ігри й жарти: дражнилки, лічилки, прозивалки, мирилки; в) малі розвивально-ігрові жанри (прислів’я і приказки, скоромовки, загадки); г) календарно-обрядовий фольклор: трудові співанки, веснянки, колядки, щедрівки, купальські пісні тощо.
3. Групи народних казок. Легенди, перекази, міфи, небелиці.
4. Українська народна творчість для дітей у ХХ ст.

Лекція 3. Зародження і формування української дитячої літератури (XIX-VIII ст.).

1. Морально-етичні ідеали Біблії. Історія Русі в «Повісті минулих літ» та Галицько-Волинському літописі.
2. Християнські настанови Володимира Мономаха дітям.
3. Поява першого в Україні «Букваря» Івана Федоровича, вихід підручника «Слов’янська граматика» Мелетія Смотрицького.
4. Поетичні твори Лазаря Барановича, призначені для дітей. Творчість Григорія Сковороди в контексті літератури для юнацтва.
5. Вивчення давньої літератури в школі.

Лекція 4. Дитяча література першої половини XIX ст.

1. Дитяча література в період становлення нової української літератури.
2. Погляди Т. Шевченка на освіту і виховання дітей («Буквар південноруський»).
3. Доля дитини-сироти у творах Т. Г. Шевченка.
4. Пейзажна лірика Т. Г. Шевченка. Її роль у вихованні в дітей поетичного сприйняття світу й розуміння краси рідної природи.

5. Своєрідність казок та повістей для дітей Марко Вовчок. Пізнавальне, виховне і естетичне значення спадщини Л. Глібова.

Лекція 5. Дитяча тема у творчості письменників другої половини XIX ст.

1. Особливості розвитку дитячої літератури в другій половині XIX ст.
2. Художня та літературознавча діяльність І. Франка.
3. Творчість П. Грабовського для дітей.
4. Художньо-тематичне розмаїття спадщини Олени Пчілки.

Лекція 6. Світ дитини у творах письменників кінця XIX - поч. XX ст.

1. Соціальна загостреність, ліризм і тематична різноплановість творів для дітей початку XX століття.
2. Правдиве змалювання умов життя дітей в оповіданнях М. Коцюбинського.
3. Виховне значення, художня своєрідність казок для дітей М. Коцюбинського.
4. Психологія дитини у прозі В. Винниченка. Показ соціальної нерівності, злиднів і темряви в оповіданнях Володимира Винниченка.
5. Любов до дитини у творах Лесі Українки. О. Олесь – майстер дитячої літератури.

Лекція 7. Жанрово-тематична палітра літератури для дітей та юнацтва першої половини XX ст.

1. Дитяча література 20-30-х рр. XX ст. Мелодійність і образність, музикальність поезій П. Тичини.
2. Щасливе дитинство, картини осені – основні теми поезій Максима Рильського.
3. Елементи народнопоетичної творчості, мотиви радості і бадьорості у поезіях А. Малишка.
4. Внесок В. Сосюри для розвитку дитячої літератури. О. Вишня – неперевершений майстер гумору в дитячій літературі.

Лекція 8. Жанрово-тематична палітра літератури для дітей та юнацтва першої половини XX ст. Література для дітей і юнацтва 1931-1945 рр.

1. Вагомий внесок Н. Забілої в розвиток українського дитячого письменства.
2. Жанрове розмаїття творчого доробку дитячої письменниці.
3. Збірки оповідань «Лісові казки», «У першому класі» О. Іваненко.
4. Проблема становлення нового покоління у творах О. Копиленка, О. Донченка: образ малої лісничихи в повісті О. Донченка «Лісничиха»; П'єса-казка «Котигорошко» А. Шияна.

Лекція 9. Панорама дитячої літератури у другій половині ХХ ст.

1. Пригодницькі повісті та оповідання М. Трублаїні.
2. Поетичність казок М. Стельмаха («Чому в зайця не болять зуби», «Заячий секрет»).
3. Краса поезій М. Підгірянки («Діти і пташата», «Діти й ластівка», «Снігова баба», «Школа», «Співанка про місяці», «Колискова»).

Лекція 10. Творчість поетів-шістдесятників для дітей та юнацтва.

1. Поетичний культ матері, культ ніжності і синовньої любові / паралель Мати-Сонце-Хліб / у творчості Бориса Олійника /зб. «Ми знаєм, для чого жить», «Сива ластівка»/.
2. Художньо-поетичне осмислення краси рідної землі у казці «Золоторогий олень» та поезіях Д. Павличка /зб. «Дядько Дош», «Де найкраще місце на землі», «Смерічка», «Плесо»/.
3. Народнопісенний ґрунт поезій М. Вінграновського для дітей. Духовне та естетичне у творах для дітей.

Лекція 11. Література для дітей і юнацтва в сучасних умовах.

1. Шляхи розвитку сучасної української дитячої літератури.
2. «Недитяча» проблематика дитячих творів сучасних авторів.
3. Жанр казки у творчості О. Забужко.
4. «Робінзонада» Ю. Покальчука в повісті «Мандрівка Бісмарка».

Лекція 12. Дитяча література української діаспори.

1. Основні мотиви збірки К. Перелісної «Вірші для дітей».
2. Своєрідність збірки Г. Чернобицької «Забавки».
3. Характеристика збірки Н. Мудрик-Мриц «Дитячий куточок».
4. Дитяча поезія українців Словаччини (С. Макара, Ф. Лазорик та ін.).

ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Заняття 1 (2 год)

Народнопоетична творчість для дітей

1. Дитячий фольклор як сегмент усної народної творчості.
2. Колискові пісні, забавлянки.
3. Календарно-обрядові та ігрові пісні.
4. Дитячий ігровий фольклор і малі фольклорні жанри.
5. Легенди і перекази в дитячому читанні.

Основна література: 3, 5, 7, 9, 13

Додаткова: 3, 4, 6, 8, 9, 10

Заняття 2 (2 год)

Специфіка художньої літератури для дітей

1. Особливості літератури для дітей та юнацтва.
2. Література для дітей та юнацтва як об'єкт наукових і літературно-критичних студій.
3. Специфіка аналізу творів для дітей та юнацтва.

Основна література: 3, 5, 7, 9, 14

Додаткова: 8, 9, 10

Заняття 3 (2 год)

Давня література в контексті літератури для дітей та юнацтва.

1. Пам'ятки давньої літератури в дитячому читанні.
2. «Повість минулих літ», «Повчання дітям» Володимира Мономаха, «Слово про похід Ігорів».
3. Інші твори давньої літератури в дитячому читанні.
4. Г. Сковорода як письменник і педагог-просвітник.

Основна література: 3, 5, 7, 9, 14

Додаткова: 8, 9, 11

Заняття 4 (2 год)

Роль і місце творів Т. Г. Шевченка в українській дитячій літературі, у художньо-естетичному вихованні дітей.

1. Т. Шевченко і розвиток української дитячої літератури.
2. Тема знедоленого дитинства в поезії Т. Шевченка.
3. Дитячий «Кобзар».
4. «Буквар» Т. Шевченка: остання прижиттєва книга поета.

Основна література: 3, 5, 7, 9, 17

Додаткова: 8, 9, 11, 20

Заняття 5 (2 год)

Художньо-тематичне розмаїття спадщини І. Франка, П. Грабовського, Олени Пчілки.

1. Казки у творчості І. Франка, збірка «Коли ще звірі говорили».
 2. Образ малого Мирона в оповіданнях І. Франка.
 3. Література для дітей у творчості П. Грабовського.
 4. Олена Пчілка в дискурсі дитячої субкультури.
- Основна література: 5, 7
Додаткова: 11, 19, 20

Заняття 6 (2 год)

Любов до дитини у творах М. Коцюбинського, В. Винниченка, Лесі Українки, О. Олеся.

1. Модерністські тенденції в літературі для дітей.
2. Проза М. Коцюбинського для дітей.
3. Проза В. Винниченка для дітей.
4. Поезія, адресована дітям, О. Олеся.

Основна література: 13, 20
Додаткова: 11, 18.

Заняття 7 (2 год)

Мелодійність і образність поезій П. Тичини, М. Рильського, А. Малишка, В. Сосюри.

1. Розвиток літератури для дітей першої половини ХХ ст.
2. Поезія для дітей П. Тичини.
3. Поезія для дітей М. Рильського.
4. Поезія для дітей А. Малишка.
5. Поезія для дітей В. Сосюри.

Основна література: 13, 20
Додаткова: 11, 18

Заняття 8 (2 год)

Жанрове розмаїття творчого доробку Н. Забіли, О. Іваненко, О. Копиленка, О. Донченка.

1. Проза для дітей та юнацтва у контексті соцреалістичних стереотипів.
2. Творча спадщина Н. Забіли.

3. Творча спадщина О. Іваненко («Тарасові шляхи», «Лісові казки»).
 4. Творчість О. Донченка («Школа над морем», «Лісничиха», «Юрко Васюта»).
- Основна література: 13, 20
Додаткова: 11, 18

Заняття 9 (2 год)

Пригодницькі повісті та оповідання М. Трублаїні. Поетичність казок М. Стельмаха.

1. Творчість М. Трублаїні: загальна характеристика.
 2. Казкова спадщина М. Стельмаха.
 3. Образна система казок М. Стельмаха.
- Основна література: 13, 20
Додаткова: 11, 18

Заняття 10 (2 год)

Шістдесятники в літературі для дітей та юнацтва другої половини ХХ ст.

1. Література для дітей М. Вінграновського, Л. Костенко, Д. Білоуса.
 2. Література для дітей Д. Павличка, І. Жиленко, А. Костецього.
 3. Жанрове розмаїття творів для дітей.
- Основна література: 13, 20
Додаткова: 11, 18

Заняття 11 (2 год)

Шляхи розвитку сучасної української дитячої літератури (О. Забужко, Ю. Покальчук).

1. Сучасна літературна казка.
 2. Сучасна пригодницька проза.
 3. Твори для дітей О. Забужко.
 4. Твори для дітей Ю. Покальчука.
- Основна література: 13, 20
Додаткова: 11, 18

Заняття 12 (2 год)

Основні мотиви дитячої літератури української діаспори

1. Твори для дітей українських митців діаспори (США, Австралія, Канада).
 2. Основні завдання «Об'єднання працівників дитячої літератури».
 3. Історична тематика у творах для дітей митців діаспори.
- Основна література: 13, 20
Додаткова: 11, 18

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№	Назва теми /види завдань	Кількість годин	Кількість годин (для заочників)
1	Тема 1. Підготувати повідомлення на тему: «О. Пчілка – письменниця, драматург, публіцистка, громадська й культурна діячка, перекладачка, етнограф. Основні мотиви творчості»	5	5
2	Тема 2. Підготувати презентацію на тему «Я. Щоголів для дітей»	5	7
3	Тема 3. Підготувати доповідь на тему «Пізнавальне, виховне й естетичне значення спадщини Л. Глібова»	5	7
4	Тема 4. Підготувати доповідь на тему «Особливості розвитку дитячої літератури ХІХ ст. в Західній Україні (Л. Боровиковський, М. Шашкевич, О. Духнович, С. Воробкевич)»	5	7
5	Тема 5. Написати літературний есей на тему: «Своєрідність казок І. Франка»	5	7
6	Тема 6. Підготувати реферат про творчість М. Рильського.	5	7
7	Тема 7. Законспектувати статтю: Озерна Н. Проблема змісту дитячої книги у 20–30-і рр. ХХ століття. Проблеми підготовки сучасного вчителя. 2015. № 12. С. 263-271.	4	5
8	Тема 8. Законспектувати статтю: Тарнавська М. Право і дитяча література: до постановки питання. http://www.lsej.org.ua/11_2021/12.pdf	4	5
9	Тема 9. Законспектувати статтю: Вернигора Н. М. Література для дітей у ХХ ст.: жанрово-тематичний аспект. Наукові записки Інституту журналістики. Київ : Інститут журналістики КНУ Тараса Шевченка, 2004. Т. 14. С. 87-94.	4	5
10	Тема 10. Законспектувати статтю: Вовк О. Основні завдання української дитячої літератури (роздуми над проблемою). http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/16570/27-Vovk.pdf?sequence=1	4	5
11	Тема 11. Законспектувати статтю: Огар Е. «Мова дитячого літературного дискурсу: функціонально-комунікативні аспекти дослідження» https://tractatus.sumdu.edu.ua/Arhiv/2006-3/2.pdf	4	9

12	Тема 12. Законспектувати статтю: Огар Е. «Типологічні особливості українських цифрових медіа для дітей та підлітків» https://www.lsl.lviv.ua/wp-content/uploads/Zb/NDI2015/JRN/PDF/22.pdf	4	9
	Разом	54	78

ЗРАЗКИ ТЕСТІВ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ

1. У межах дисципліни «Художня література для дітей» об'єктом вивчення є:

- а) твори для дітей та юнацтва;
- б) твори про дітей;
- в) твори-адаптації для дитячого читання;
- г) твори з подвійною адресацією;
- г) тексти, створені дітьми.

2. Визначення якого терміну зазначено нижче?

«Художні твори різних родів і жанрів, що на рівні своєї формозмістової єдності адресовані читачу відповідної вікової категорії, задовольняють його емоційні, естетичні й етичні запити, можуть мати подвійну рецепцію (дитина й дорослий), узалежнюються від законів, властивих художній словесності взагалі»

- а) література для дітей;
- б) дитяча література;
- в) художня література для дітей;
- г) тут немає правильної відповіді.

3. Найголовніший критерій творів для дітей:

- а) ідейність;
- б) цікавий пізнавальний матеріал;
- в) художність;
- г) читабельність.

4. Позначте авторів творів з подвійною адресацією:

- а) Ігор Січовик;
- б) Емма Андіївська;
- в) Всеволод Нестайко;
- г) Ігор Калинець;
- г) Валерій Шевчук;
- д) Марійка Підгірянка.

5. Позначте твори про дітей:

- а) В. Винниченко «Федько-халамидник»;
- б) Ксенія Ковальська «Канікули прибульців із Салатти»;
- в) Галина Малик «Незвичайні пригоди Алі в країні Недоладії»;
- г) В. Рутківський «Потерчата»;

г) А. Дімаров «На коні й під конем».

6. Казка – це:

а) невеличкий прозовий твір, сюжет якого заснований на певному (зрідка кількох) епізоді з життя одного (іноді кількох) персонажа.

б) невеличкий за обсягом прозовий епічний твір про незвичайну життєву подію з несподіваним фіналом, сконденсованою та яскраво вимальованою дією.

в) епічний, повістувальний сюжетний художній твір усного походження, в основі якого захоплива розповідь про вигадані події і явища, які сприймаються й переживаються як реальні.

7. Акровірш – поетичний твір, у якому початкові літери кожного віршового рядка, прочитані зверху вниз, розкодовують слово чи фразу.

а) так;

б) ні.

8. Ознаками фольклору є (обрати декілька позицій):

а) усна форма творення й поширення;

б) традиційність;

в) варіантність;

г) анонімність;

г) колективність;

д) наявність постійних форм;

е) простота та ясність стилістики;

є) сталість композиції.

9. Специфіка дитячого фольклору визначається особливостями поезики, міфологічною складовою та ігровою підосною, а також двокомпонентністю психологічної складової дитячого фольклору (нашаруванням двох психологічних систем – дорослого та дитини).

а) так;

б) ні.

10. Увідповідніть термін та його визначення:

а) це народне, колективне, непрофесійне мистецтво слова, що твориться за особливими специфічними законами усної передачі від покоління до покоління;

- а) жанр народної родинної лірики, специфічний зміст і форма якої функціонально зумовлені присиплянням дитини в колисці;
- в) художній твір письменника, який, модифікуючи жанрово-стильові особливості фольклорної казки, формує новий за якістю авторський текст із різними інтертекстуальними елементами (цитатами, ремінісценціями, алюзіями тощо).

- 1) усна народна творчість;
- 2) колискова пісня;
- 3) літературна казка.

11. Позначте жанрові особливості народної казки (обрати декілька відповідей):

- а) усна форма творення й поширення;
- б) традиційність структури і композиційних елементів;
- в) одноваріантність тексту;
- г) еволюція персонажів твору;
- г) торжество справедливості.

12. Специфічною особливістю міфу є збіг у ньому світогляду й розповідання, фантастичного уявлення про навколишній світ та розповідь про богів та героїв.

- а) так;
- б) ні.

13. Позначте дослідників казки (обрати декілька відповідей):

- а) В. Пропп;
- б) Л. Брауде;
- в) Л. Білецький;
- г) Г. Сабат;
- г) Л. Дунаєвська;
- д) М. Ільницький.

14. З-поміж поданих ознак виберіть ті, що властиві народній казці:

- а) усна форма творення й поширення;
- б) статичність характерів персонажів;
- в) широке використання розгорнутих описів природи й побуту;
- г) текст канонічний;

г) традиційність структури й композиційних елементів.

15. У відповідність визначення:

- 1) казка;
- 2) колискова пісня;
- 3) забавлянка;

а) жанр народної родинної лірики, специфічний зміст і форма якої функціонально зумовлені присиплянням дитини в колисці;

б) один із основних жанрів народної творчості, епічний, повістувальний, сюжетний твір усного походження. В основі казки — захоплива розповідь про вигадані події і явища, що сприймаються як реальні;

в) коротка пісенька чи віршик гумористичного, жартівливого змісту ігрової спрямованості.

16. Анімалізм – художнє зображення тварин, птахів, комах, рослин тощо крізь призму людського світовідчуття, надання їм властивостей людського характеру.

- а) так;
- б) ні.

17. Найдавнішими з історичного погляду є:

- а) казки про тварин;
- б) чарівні казки;
- в) соціально-побутові казки;
- г) літературні казки.

18. Позначте кумулятивні казки:

- а) «Дідова дочка і бабина дочка»;
- б) «Колобок»;
- в) «Рукавичка»;
- г) «Кирило Кожум'яка».

19. Назвіть частини трилогії Вс. Нестайка «Країна Сонячних зайчиків».

- а) В Країні Сонячних Зайчиків;
- б) Чарівне дзеркальце, або Незнайомка з Країни Сонячних Зайчиків;
- в) В Країні Місячних Зайчиків;

г) усі відповіді є правильними.

20. Допишіть прізвища українських письменників, хто працював у жанрі:

- а) повісті-казки;
- б) казки-притчі;
- в) казки-легенди;
- г) казки-байки.

21. Цей твір В. Нестайка внесений до особливого почесного списку ім. Г. К. Андерсена:

- а) «В країні сонячних зайчиків»;
- б) «Тореадори з Васюківки»;
- в) «Малий Мирон»;
- г) «Грицева шкільна наука».

22. Головний герой повісті В. Близнеця «Звук павутинки» наділений автобіографічними рисами:

- а) так.
- б) ні.

23. Визначення якого терміну зазначено нижче?

Жанр величальних календарно-обрядових пісень, які в дохристиянську епоху були пов'язані із зимовим святковим циклом, а з утвердженням християнства – з різдвяним.

- а) щедрівки;
- б) колядки;
- в) замовляння;
- г) приказки.

24. Визначення якого терміну зазначено нижче ?

Подія чи система подій, покладена в основу епічних, драматичних, інколи ліричних творів, спосіб естетичного освоєння й осмислення, організації подій, рух характерів у художньому часі та просторі.

- а) сюжет;
- б) композиція;

- в) архітектоніка;
- г) фабула.

25. Визначення якого терміну зазначено нижче?

Це народне, колективне, непрофесійне мистецтво слова, що твориться за особливими специфічними законами усної передачі від покоління до покоління.

- а) усна народна творчість;
- б) художня література;
- в) література;
- г) філологія.

26. Назвіть письменників-авторів літературних казок (оберіть декілька відповідей):

- а) Іван Котляревський;
- б) Тарас Шевченко;
- в) Марко Вовчок;
- г) Оксана Іваненко;
- г) Олександр Олесь;
- д) Ліна Костенко.

27. Позначте письменників, хто розробляє релігійну тематику в українській літературі для дітей (оберіть декілька позицій):

- а) Зірка Мензатюк;
- б) Іван Багмут;
- в) Юрій Збанацький;
- г) Ігор Калинець;
- г) Роман Завадович;
- д) Ліна Костенко.

28. Позначте урбаністичні казки (оберіть декілька позицій):

- а) «Київські казки» Зірки Мензатюк;
- б) «Для чого людині серце» Анатолія Дімарова;
- в) «Казка про Старого Лева» Мар'яни Савки;
- г) «Місто без квітів» Валерія Шевчука;
- г) «Незвичайні пригоди в лісовій школі» Вс. Нестайка.

29. З-поміж названих письменників НЕ писав твори для дітей та юнацтва:

- а) М. Стельмах;
- б) М. Трублаїні;
- в) І. Ле;
- г) Ю. Збанацький.

30. Представником літератури для дітей та юнацтва у другій половині ХХ ст НЕ є:

- а) Д. Білоус;
- б) М. Вінграновський;
- в) Ю. Чалий;
- г) Ю. Федькович.

ПИТАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ

1. Окреслити завдання курсу художньої літератури для дітей. Обґрунтувати специфічні особливості дитячої літератури.
2. Обґрунтувати принципи аналізу художнього твору.
3. Розкрити особливості народнопоетичної творчості для дітей.
4. Визначити складові частини дитячого фольклору.
5. Визначити жанрові різновиди пісенного фольклору.
6. Обґрунтувати специфіку малих фольклорних жанрів: прислів'їв, приказок, скоромовок, лічилок та ін.
7. Окреслити жанрові особливості та основні види казок.
8. Визначити особливості зародження і формування дитячої літератури.
9. Визначити художні особливості давньої української літератури для дітей.
10. Проаналізувати поетичні твори Г. Сковороди, що увійшли до кола дитячого читання.
11. Окреслити основні тенденції зародження і формування нової української дитячої літератури.
12. Визначити художні особливості байок Л. Глібова.
13. Визначити тематичну різноманітність віршів Олени Пчілки.
14. Визначити своєрідність змалювання героїв оповідань та казок Олени Пчілки.
15. Дати характеристику творам для дітей Лесі Українки.
16. Окреслити художні особливості творів Олександра Олеся.
17. Проаналізувати казки для дітей Олександра Олеся.
18. Окреслити мотиви лірики для дітей Олександра Олеся.
19. Окреслити жанрове розмаїття творів Марійки Підгірянки.
20. Визначити тематику віршів Марійки Підгірянки.
21. Проаналізувати безконечні казочки, загадки для дітей Марійки Підгірянки.
22. Проаналізувати збірку казок І. Франка «Коли ще звірі говорили».
23. Проаналізувати поетичну збірку для дітей Ліни Костенко «Бузиновий цар».
24. Окреслити стилістичні особливості поезій Ліни Костенко.
25. Окреслити художні особливості пейзажної лірики Д. Павличка.
26. Дати оцінку поетичним творам для дітей Д. Павличка.
27. Проаналізувати жанрово-тематичні особливості поезій М. Вінграновського.
28. Визначити художні особливості казок для дітей В. Сухомлинського.
29. Провести ідейно-тематичний аналіз оповідань В. Сухомлинського.
30. Обґрунтувати принципи формування у дітей моральності, доброти через сприйняття навколишнього світу в оповіданнях В. Сухомлинського.

31. Проаналізувати оповідання про взаємини людини і природи В. Сухомлинського.
32. Основні мотиви і образи поетичних творів Т. Шевченка, популярних у дитячому читанні.
33. Марко Вовчок – основоположник української прози для дітей.
34. Різноманітність жанрів у творчості письменниці.
35. Талановитий письменник-педагог. Різноманітність жанрів, в яких працював Л. Глібов: байки, загадки, ліричні поезії, пісні, акровірші.
36. Місце байки у творчості Л. Глібова. Байки письменника у дитячому читанні.
37. Виховне і пізнавальне значення творів Л. Глібова для дітей.
38. Роль І. Франка у розвитку української дитячої літератури.
39. Олена Пчілка. Творчість для дітей: вірші, байки, оповідання, казки, п'єси.
40. Гумористичні твори О. Вишні. Смішинки, жарти, скоромовки.
41. Проблематика сучасної української літератури. Різноманітність жанрів у сучасній літературі. Місце художньої літератури для дітей у сучасному письменстві.
42. Сучасна літературна казка та казкова повість.
43. Твори пригодницького характеру, науково-фантастичні, детективні, історичні твори.
44. Драматичні твори для дітей та юнацтва.
45. Тематика творів для дітей.
46. Різноманітність поетичних жанрів, у яких працювала Марійка Підгірянка: вірші, загадки, пісні.
47. Павло Тичина. Основні жанри творів поета для дітей: ліричні вірші, поетичні мініатюри, віршовані оповідання, казки, поеми.
48. Поезія М. Рильського у дитячому читанні.
49. Багатство жанрів і тематики творів Н. Забіли.
50. Іван Багмут. Цікаві сюжети, теплий гумор у творах письменника.
51. Микола Трублаїні. Майстер пригодницького жанру.
52. Педагогічна діяльність О. Іваненко. Жанрова різноманітність творчості письменниці (казки, оповідання, нариси, повісті, романи, кіносценарії, спогади).
53. Творчість В. Нестайка. Твори пригодницького характеру. Жанрова різноманітність творів письменника.
54. Основні мотиви поезії М. Познанської. Вірші для молодших школярів.
55. Поетичність, образність мови творів Д. Павличка.
56. Дмитро Білоус. Гумористичні та сатиричні віршовані оповідання для дітей.
57. Гумористичні твори О. Вишні.
58. Створення дитячої драматургії. Поява дитячого театру.
59. Казки Марка Вовчка. Мотиви народних казок у творах письменниці.

60. Жанр літературної казки у творчості І. Франка.
61. Казки Олени Пчілки.
62. Жанр казки у творчості Лесі Українки.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Бойцун І. Є., Негодяєва С. А. Дитяча література : навч. посіб. для студ. філол. ф-тів вищ. навч. закл. Луганськ : Вид-во «Ноулідж», 2011. 252 с.
2. Бойчук А. Комп'ютерна гра та дитяча література: рецептивний коефіцієнт кореляції. Сучасні літературознавчі студії. Постгуманізм та віртуальність: літературні виміри. Збірник наукових праць. Вип. 10. / Гол. ред. Н. О. Висоцька. Київ : Вид. центр КНЛУ, 2013. С.69–82.
3. Зайцева К. Візуалізація сучасного «дитячого» тексту. Сучасні літературознавчі студії. Постгуманізм та віртуальність: літературні виміри. Збірник наукових праць. Вип. 10. / Гол. ред. Н. О. Висоцька. Київ : Вид. центр КНЛУ, 2013. С.155–162.
4. Каратенова Г. Книжки, що не зраджують [Про дитячих письменників. В. Нестайко]. Українська мова і література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. 2017. №3. С.108–114.
5. Качак Т. Б. Література для дітей і дитяче читання у контексті сучасної літературної освіти: збірник науково-методичних статей. Івано-Франківськ : Тіповіт, 2013. 132 с.
6. Качак Т. Б. Методика аналізу художніх текстів у процесі вивчення курсу «Зарубіжна дитяча література»: проблеми і перспективи. Викладання зарубіжної літератури: Проблеми та досягнення. Султанівські читання: Збірник статей. / Відп. ред. В. Г. Матвійшин. Івано-Франківськ, 2010. Вип. 1. С. 48–57.
7. Качак Т. Літературна освіта в Україні: промоція дитячої книги і читання. Література. Діти. Час: Вісник центру дослідження літератури для дітей та юнацтва. Вип. 4. Рівне : Дятлик М., 2013. С. 239–246.
8. Качак Т. Літературна освіта молодших школярів: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ : Тіповіт, 2014. 44 с.
9. Качак Т. Українська література для дітей та юнацтва: підручник. Київ : ВЦ «Академія», 2016. 352 с.
10. Качак Т. Б., Круль Л. М. Дитяча література: навчально-методичний посібник (для студентів спеціальностей «Початкова освіта», «Дошкільна освіта»). Івано-Франківськ : Тіповіт, 2014. 236 с.
11. Кизилова В. Художня специфіка української прози для дітей та юнацтва другої половини ХХ століття : монографія. Луганськ : В-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка, 2013. 399 с.
12. Література. Діти. Час: Вісник Центру дослідження літератури для дітей та юнацтва. Вип. 2. Тернопіль : Навчальна книга - Богдан, 2012. 192 с.
13. Література. Діти. Час: Вісник Центру дослідження літератури для дітей та юнацтва. Вип. 3. Тернопіль : Навчальна книга Богдан, 2012. 108 с.
14. Маляр Л. В. Дитяча література: методичні рекомендації до практичних занять і самостійної роботи. Ужгород : ДВНЗ «УжНУ», 2022. 30 с.
15. Марко В. Аналіз художнього твору: навч. посіб. Київ : Академвидав, 2013. 280 с.

16. Моренець В. Малий світ: Про дитячу літературу. Дніпро. 2019. №7. С.116–122.
17. Українська література для дітей. Хрестоматія. Київ : Академія, 2011. 800 с.
18. Українська література для дітей. Хрестоматія: навч. посіб. для студ. вищ. нав. закл. / Упоряд.: А. І. Мовчун, З. Д. Варавкіна. Київ : Арій, 2011. 811 с.
19. Філіп Ю. Наукове осмислення теоретичних понять «література для дітей» та «дитяча література». Літературний процес: структурно-семіотичні площини: матер. Всеукр. наук. конф. (6-7 квіт. 2012 р., м. Київ) / МОНмолодьспорт України; Київ. ун-т ім. Б. Грінченка: ред. колегія: Бондарева О. Є., Єременко О. В., Буніятова І. Р. [та ін.]. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. 244 с. С. 210–212.
20. Шалагінов Б. Дитяча література: до питання історичної періодизації. Слово і час. 2013. № 7. С. 46–53.

Допоміжна

1. Богданець-Білоskalенко Н. І. Дитяча література. Твори українських письменників II половини XX ст. – початку XXI ст. : навч. пос. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2011. 480 с.
2. Бут Д. І. Жанрово-тематичні особливості оригіналів і перекладів збірок казок Р. Кіплінга «Just So Stories» та І. Франка «Коли ще звірі говорили»: компаративний аналіз. Кривий Ріг : КДПУ, 2021. 87 с.
3. Варданян М. В. Література для дітей та юнацтва української діаспори II половини XX ст. як «література місії»: стан та завдання. Молодий вчений. 2018. № 4. С. 316–319.
4. Варданян М. В. Об'єднання працівників зарубіжної літератури в українському зарубіжжі: напрями діяльності й інтелектуально-творчі здобутки. Гуманітарні науки. 2018. № 1(52). С. 4–9.
5. Вірич Н. Художні особливості творчості Всеволода Нестайка: духовноцентричний аспект [Текст] : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.01 / Вірич Наталія Володимирівна; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. Одеса, 2015. 20 с.
6. Гнідець У. Література для дітей та юнацтва в Україні: між західним та східним каноном. Слово і час. 2014. № 12. С. 50–57.
7. Дем'яненко С. Дивосвіт української казки : урок літературного читання. Початкова школа і сучасність. 2017. № 9. С. 16–20.
8. Дибовська О. Українська літературна казка кінця XX - початку XXI століття: поетика хронотопу [Текст] : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.01 / Дибовська Олеся Володимирівна ; ДВНЗ «Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника». Івано-Франківськ, 2021. 20 с.
9. Жулинський М. Українська література: творці і твори: учням, абітурієнтам, студентам, учителям. Київ : Либідь, 2011. 1152 с.

10. Карпенко С. Д. Проблематика українського казкознавства в парадигмі досліджень. Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Сер. Філологія. Харків, 2020. Вип. 86. С. 76–86.
11. Ковалець Л. М. Дитяча література з основами літературознавства. Чернівці : Рута, 2010. 144 с.
12. Ковалів Ю. Історія української літератури: кінець XIX – поч. XXI ст.: підручник у 10 т. / Ю. Ковалів. Київ : Академія, 2013. Т.1. 512 с.
13. Кузьменко В. І. Словник літературознавчих термінів. Київ : Укр. письменник, 2010. 230 с.
14. Матвійчук О. Педагогічна спадщина Бориса Грінченка у бібліотечних фондах : наука – шк.: літературознав. Розвідки. Укр. мова й література в сучасній школі. 2013. № 1. С. 11–13.
15. Матковський М. Актуальність ціннісних ідей Івана Франка щодо становлення сучасної української молоді. Релігія та соціум. 2014. № 1/2. С. 221–226.
16. Мікула О. Творчість Олени Пчілки і фольклор : моногр. [передм. В. Івашківа]. Ужгород : Гражда, 2011. 312 с.
17. Монке О. С. Українська література для дітей дошкільного віку [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Одеса : Вид. М. П. Черкасов, 2010. 349 с. : іл.
18. Овдійчук Л. М. Жанрово-стильові особливості сучасної авторської казки. Літератури світу: поетика, ментальність, духовність. Збірник наукових праць. Вип. 4. Кривий Ріг : НВП Інтерсервіс, 2014. С. 220–227.
19. Овдійчук Л. М. Жанрово-стильові особливості сучасної біографічної прози для дітей. Питання літературознавства: науковий збірник / гол. ред. О. В. Червінська. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2014. Вип. 90. С. 156–169.
20. Овдійчук Л. М. Творчість Сергія Гридіна в контексті сучасної прози для дітей. Українська література в загальноосвітній школі. 2015. № 5. С. 7–9.
21. Овдійчук Л. М. Хронотоп як жанротворчий чинник у сучасній фантастиці та фентезі для дітей. Науковий вісник Миколаївського університету імені В. О. Сухомлинського. Філологічні науки (літературознавство): збірник наукових праць / за ред. О. С. Філатової. 2015. №2 (16). Миколаїв : МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2015. С. 202–207.
22. Огар А. Концептосфера творів Івана Франка для дітей (на матеріалі збірки казок «Коли ще звірі говорили»). Молодь і ринок: щомісячний науково-педагогічний журнал. 2017. № 7. С. 43–47.
23. Павлів І. Майстерне відтворення психології дитячої душі в оповіданні «Дзвоник». Значення творчості Бориса Грінченка в історії української літератури : урок у 10 кл. Дивослово. 2010. № 10. С. 14–19.
24. Садовенко С. М. Виховання народною казкою: метод. посіб. Київ : Шк. світ, 2011. 128 с.

25. Терпелюк С. Дитяча література. Навчально-методичне видання (робоча навчальна програма та методичні рекомендації з курсу). Східноєвропейський національний університет ім. Лесі Українки, 2012. 116 с.
26. Тиховська О. Українська народна чарівна казка: психоаналітичний аспект: монографія (передне слово В. Івашківа). Ужгород : Гражда, 2011. 256 с.
27. Тищенко К. Казки зі щасливим кінцем, які навчають. Дитячий садок. 2017. № 11 (803). С. 35–38.
28. Торчинська З. К. Дитяча література: навч. посіб. Кам'янець-Подільський : Абетка, 2014. 150 с.
29. Українська література для дітей [Текст] : хрестоматія / [упорядкув. О. О. Гарачковської]. Київ : Академія, 2011. 786 с.
30. Чикур Л. Д. До проблеми формування національної ідентичності молоді південних регіонів України. Соціокультурні та психологічні виміри становлення особистості : збірник наукових праць III Міжнародної науково-практичної конференції, м. Херсон, 30 вересня – 1 жовтня 2021 р. Херсон : ФОП Вишемирський В. С., 2021. С. 316–320.
31. Чикур Л. Д., Дурбалова І. О. Культурні трансформації світогляду українського народу (на прикладі казок О. Стороженка та І. Франка). Scientific research in the modern world. Proceedings of the 10th International scientific and practical conference. Perfect Publishing. Toronto, Canada. 2023. Pp. 134–141.
32. Шебанова В. І., Дементьева К. Г., Чикур Л. Д. Соціально-психологічні чинники формування національної ідентичності української студентської молоді. Габітус. 2022. Вип. 34. С. 30–36.

Електронні інформаційні ресурси

- Веселка. Антологія української літератури для дітей / Упоряд. Б. Й. Чайковський [1–3 к.] (1984–1985).
 URL: <http://toloka.hurtom.com/viewtopic.php?t=48184>.
- Гарачковська О. О. Українська література для дітей. Хрестоматія («Академія»). URL: <http://academia-pc.com.ua/product/251>.
- Сайт видавництва «Ранок» <https://www.ranok.com.ua/>
 Дитяча література <https://booknet.ua>
 Сайт казок <http://abetka.ukrlife.org/kazki.html>

Навчальне видання

Історія української літератури

Електронні методичні вказівки для підготовки
до аудиторних занять
для студентів 4-го курсу очної та заочної форм навчання
філологічного факультету
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.01 Українська мова та література

Електронне практичне видання

Укладач

Чикур Лілія Дмитрівна

В авторській редакції

Затвердж. авт. 1.09.2023. Шрифт Times New Roman.
Системні вимоги: операційна система сумісна з програмним
забезпеченням для читання файлів формату PDF.
Обсяг 0,4 МБ. Зам. № 786.

Видавець та виготовлювач
Видавництво і друкарня «Астропринт»
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1373
від 28.05.2003 р.
65091, м. Одеса, вул. Розумовська, 21, Україна
Тел.: (0482) 37-14-25, 33-07-17 (048) 7-855-855,
e-mail: astro_print@ukr.net www.astroprint.ua